

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Vredništvo in upravnništvo Komenskega (Poljske) ulice št. 12.

Petje o rimskem romanju slovenskih cecilijancev v sv. letu.

Gospod urednik, naprosili ste me, naj kaj pišem za naš list o petju na romarski poti v sv. letu. Rad storim to, saj se nam ni treba sramovati našega cerkvenega petja in ravno cecilijanska ideja je triumfovala na tej poti. Za to ne bode škodovalo, ako bolj obširno poročam.

Vaš dopisnik je bil leta 1888. v Rimu in tudi takrat je pisal o našem in italijanskem petju v Cerkvenem Glasbeniku. A takrat je bilo le šest slovenskih pevcev zbranih, ki so se prav slučajno dobili ter sem pa tje v kaki cerkvi na pamet četveroglasno zapeli domačo pesem. In slovenskim romarjem je bilo zelo všeč slišati na tujih tleh domačo pesem, Italijanom in drugim narodom je zelo ugajalo melodično a obenem harmonično petje. Že takrat so nas hvalili in prosili, naj še kaj zapojemo in celo Nemci v naši skupini — bilo jih je nad 700 — so rekli, naj pojemo mi namesto njih, ker se naša pesem bolj ubrano sliši, kakor nemška.

Ko se je letos napravljajl poseben romarski vlak iz ljubljanske škofije, sprožil je Vaš dopisnik v „Slovcu,“ bi li ne kazalo zbrati tudi romarje-pevce? Saj se na večini farnih cerkva goji lepo petje in Cecilija nam je podlaga, je nekako skupna knjiga, ki je že prešla v kri in meso ne samo našim cerkvenim zborom, temveč tudi našemu ljudstvu. Pritrjevalo se je temu nasvetu, dà, marsikteri romar, ki je prej omahoval, ali tudi rekel, da se ne udeleži romanja, se je odločil za pot ravno radi petja. Pisma bi vam lahko pokazal in citiral iz njih, a da mi kdo ne očita, da hočem preveč hvalisati, opustim. Factum je, da je bilo za prvi trmin le 250 romarjev oglašanih, a 23. aprila se je vozilo 620 Slovencev z ljubljanskim vlakom proti Rimu.

Oglasilo se je okoli 40 pevk in pevcev, ki so bili izvežbani na note. Po glasovih so bili ugodno zastopani, žalibog da vseh imen nisem mogel zvedeti. Po imenu se za pevce niso zglasili, skupne skušnje ni bilo mogoče imeti, a na potovanju za tako pozvedovanje ni bilo časa. Pevovodja jih je komaj polovico poznal, a bilo mu je zadosti; vedel je, da so ti že stari, izurjeni trdni pevci, na katere se lahko zanese, oni bodo podlaga in kras za drugo polovico, če tudi ni tako izvežbana. Tako je pri vsakem velikem zboru. Da bi bili vsi izvrstni, ni mogoče, a da sta dva ali trije pri enem glasu zanesljiva,

vodijo ti tovarše ali tovaršice istega glasa glede intonacije in glede takta. Na te se bodo prav lahko drugi slabejši naslanjali. Zato je že na Slovenskem v šali rekel: on zastavi svoj glasovir, da bomo slovenski pevci glede cerkvenega petja nadkrilovali vse narode, ki se bodo v sv. letu zbrali v Rimu. Le en pogoj stavi in ta je: da ga bodo ubogali. Ni se varal ne pevovodja, ne pevci, ne slovenski romarji.

Začetkoma je bilo določeno, da se pevski zbor v Pontebi zbere v en voz. Na italijanski meji se tako presede na drugi vlak, ker se pregleduje prtljaga; tu bode zadosti prilike in časa vrstiti romarje po skupinah in zbrati tudi pevce, ker je vlak od Ljubljane do Trbiža pobiral posamezne romarje in je vsakteri bolj želel biti pri svojih, ni bilo mogoče hraniti poseben voz za pevce, če tudi so bile tablice z velikimi črkami „pevci“ pripravljene, da bi vsakteri vedel, kam naj vstopi.

A mi smo nameravali, železnično vodstvo pa je drugače določilo. Ko voditelj vlaka odšteje 22.000 lir za poseben vlak in mu vroče vozne karte, pové načelnik pontebške postaje, da nas avstrijski vozovi peljejo naravnost do Rima, in da pregledovanje prtljage bode kar v vozovih. Sedaj ni kazalo sklicevati skupaj pevce in presedati se, ko je že vsakteri se navadil na svoj prostor in imel robo poleg sebe. Pevovodja se je zanesel na pevce, da bode tudi brez glavne skušnje dobro šlo.

Na jutro zgodaj dojdemo v Loretó. Tu je bila odločena latinska maša, Foersterjeva in honorem s. Caeciliae. Kaj storiti? Da bi pevovodja vendar spoznal, kakšen pevski material ima na razpolago, se odloči, da se prvo poje pri kaki tihi sv. maši le slovensko iz Cecilije. Pri stranskem altarju zbere nekaj pevcev in začnemo prav maloštevilni. Romarji so se razkropili po cerkvi, narveč jih hiti proti sv. hišici, nekateri hočejo še kaj odpustkov kupiti na trgu pred cerkvijo. „Pred Bogom“ nam dobro gre, in ko zaslišijo slovensko petje, se zbero počasi tudi drugi pevci. Da se nam kmalu tudi poslušalcev ne manjka, si lahko mislite. Italijan je že tako radoveden in tudi drugi romarji bi nas radi poznali. Prav dobro nam je šlo. Brez vsakega spodtikleja, brez izbiranja po knjigi, brez šundra in ugovarjanja; le naznanila ali pokazala se je številka v Ceciliji, intoniralo, dalo znamenje in pelo točno kakor je postavljeno. Po končani maši se pove, da bode ob 8. uri peta romarska maša pri velikem altarju, na listovi strani blizo altarja naj se gotovo zbero vsi pevci in pevke. Do takrat imajo še časa poldrugo uro.

Ura bije osem. Prof. dr. Pavlica iz Gorice pristopi, a na listovi strani je zbranih komaj 10 pevcev. Pevovodju pridejo naznanit, da je odprt cerkveni kor, da lahko spremlja petje na velikih in močnih orglah. Res zelo ugodna ponudba! A če to stori, si ne bodo upali drugi pevci na kor, nekateri morda še ne bodo dobili stopnjic, ki vodijo k orglam, peti pa latinske maše v velikanski cerkvi z 10 pevci pač ne kaže; poleg tega še soprana ni nobenega, dva alta iz Idrije prevzameta pri Kyrie sopransko ulogo. Kako je do tega prišlo, so se li pevci skujali? Kaj še! Na sv. kraju smo. Vsakteri bi rad sam za se kaj pomolil. Eden si želi priti v Marijino hišico, da bi presveto Devico ravno ondi počastil, kjer jo je pozdravil angel Gabriel, a težko je priti v svetišče. Več sto ljudi se drenja in čaka pri vratih. Drugi bi rad v skledici, katero je

sv. družina rabila, dal blagoslovit razne križce, molke in svetinice, a radi obilno čakajočih ne more na vrsto, tretji poklekne pri kakem altarju, moli sam za se, goreče utopljen v molitev, ne brigajoč se za druge; duhovni pevci so ravno odmaševali, opravljajo zahvalo po sv. maši ali recitujejo brevir. Komu pride na misel, da je že osma ura, čas zbrati se pred velikem altarjem! A komaj se zaslišijo prvi akordi „Kyrrie eleison-a“, že dohajajo od vseh strani pevci in pevke. Ko začnemo Gloria, nas je že okoli 30 zbranih. In kako nam je šlo? Brez hvale rečem „vrlo dobro.“ Soprani so zanesljivi, čisto in z neko lahkoto pojo, imajo prav simpatične glasove, čuti se, da jim pride iz srca, alti vse svoje figure točno izvršujejo, tenorjev je več, ki imajo pravi, naravni I. tenor, *g* ali *a* vzamejo brez navora, basi imajo markanten in globok glas, pazijo na vsako nuanco. Med pevci so učitelji, organisti, duhovni že poznani peveci, vsi znajo skoraj latinsko mašo na pamet. Razni prehodi se precizno glase, gotovo bi nas bil skladatelj Foerster vesel in nam pripoznal: ti pevci razumejo moj umotvor,

Za Graduale smo vzeli za možki zbor „o lux beata“ in za ofertorij Pogačnikov „Verbum Patris“ v mešanem zboru. Ker nismo prej vedeli, kaka maša bode v Loreti, nismo si mogli pripraviti vloge strogo po cerkvenih predpisih, zato smo si morali pomagati s pesmi, ki so pripravne za ta kraj, kjer je prišla lux mundi in verbum Patris na svet. Premilostivi knez in škof, je govoril po sv. maši o znamenitem kraju, kjer se nahajamo, spodbujeval Slovence k češčenju presv. srca Jezusovega in Marijnega in prehitro je dospel čas oditi na železnično postajo pol ure daleč od mesta. Kako težko smo se ločili od sv. kraja! Pevci še zapoje par kitic Vavkenove „Mariji v slovo“. Že besede so ginljive, melodija in harmonija slikovita, peli so sočutno iz srca, ni čudo, da je segala tudi romarjem v srce. Marsikteri si je obrisal solzo iz oči in težko težko smo se ločili od sv. kraja. (Dalje prih.)

Glasba pri zahodno-azijskih narodih: Babiloncih, Asircih, Judih, Perzih in Arabcih.

(Dalje.)

Ra razvalinah starega asirskega in babilonskega kraljestva je zrasla mogočna perzijska država. Perzijski kralji so bili sicer mogočni in bojeviti gospodje, vendar pa so po trudapolnem bojevanju tudi kaj radi počivali ter si sladili življenje z različnim razveseljevanjem. Med razvedrili glasba ni bila zadnje. Ta jih je spremljevala povesod, pri obedu, na sprehodih in na lovih, — kakor nam kaže velik v skalo vsekani relief pri Tak-i-Boston-u. Herodot pripoveduje marsikaj zanimivega o starih Irancih. Mej drugim opisuje tudi perzijsko daritev in omenja, da pri tej ne godejo, ampak da le duhovniki neke himne pojo. O starih Perzih se nam ni dosti ohranilo, kar se tiče njihove glasbe vendar pa moremo trditi, da so ljubili glasbo mogočnjaki in priprosto ljudstvo. V Cendavesti, v svetih knjigah Baktrov in tudi Perzov, nahajamo premnogo himen, gâthâs imenovanih, katere so skoro najstarejše vseh narodov. Cendavesta

je nastala najbrže v 12. stoletju pr. Kr. Posamezne pesmi Cendaveste so se ohranjemale najprvo le pri duhovnikih po tradiciji in še le v drugi polovici četrtega stoletja pr. Kr. jih je zbral najbrže Artakserkses III. In najbrže teh pesmi niso samo recitovali, ampak so jih tudi prepevali. A njihova glasba je ostala na kaj nizki stopinji nekoliko stoletij do zedinjenja Perzov in Arabcev.

Muhamed se je kmalu po svoji hedšri (beg) 15. junija 622 proglasil svetovnim prerokom ter s svojimi fanatičnimi privrženci podvrigel celo Arabijo. Po njegovi smrti so si njegovi nasledniki, kalifi, podjarmili kmalu Sirijo, Egiptet in leta 651. tudi Perzijo. Res so Perzi fizično podlegli, a duševno so gospodovali nad Arabci. In tako so ti med drugim tudi glasbo vsprejeli od premaganega naroda; a pri tem miso ostali vedno na istem mestu kot Perzi, ampak so se tako povzpeli, da so v štirih stoletjih svojega gospodstva nad Perzi že prekosili svoje učitelje. Arabci niso imeli sprva svoje lastne glasbe. Tega mnjenja je Kiesewetter in tudi Ibn Chaldun († 1405 po Kr.) omenja, da so imeli sicer Arabci že pred Muhamedom svojo poezijo, a prave glasbe niso poznali. On pravi, da je bilo vse njihovo petje le vpitje, s katerim so klicali in podili svoje kamele. A že koncem 8. stoletja je nastala v Mekki neka arabska pevska šola in nekoliko pozneje tudi v Medini. Tu so spremljevali petje z nočno pavko.

Potem ko so Arabci premagali Perze, ste se njiju glasbi popolnoma strinili in ne moremo ju ločiti. Takoj v prvem stoletju združenja so imeli Arabci že svojega glasbenega teoretika Halil-a (umrl 776 po Kr.), kateri je spisal dve knjigi o glasbi, jedno o ritmiki in drugo o glasovih. Temu je sledil il Kindi (umrl 862), kateri je zapustil 6 knjig o raznih delih glasbe. Njegov učenec, sloveč zdravnik in modroslovec Ahmed Ben Mohamed Ben Mervan es Serhasi (umrl 899) je spisal dvoje del o glasbi. V desetem stoletju slovi posebno Alfarabi, ali boljše El Farabi, tako imenovan po svojem rojstnem kraju Farab (sedaj Otrar v deželi onstran Oksus-a). On je bil rojen okoli leta 900 in njegovo pravo ime je: Abu Naser Mohamed Ben Tarhan. Umrl je okoli leta 950. Posebno se je bavil s starogrško glasbo in se tudi trudil jo vpeljati med svoj narod. A zastoj je bil njegov trud. Še le v 14. stoletju so zaslovel, tudi perzijski glasbeni teoretiki in tedaj se je ustanovila nova perzijska glasbena šola. Osnoval jo je Arabec Scaffieddin; svoje veliko delo „šereffije“ je spisal v arabskem jeziku. Mej njegovimi nasledniki so posebno sloveči: Mahmud Širasi (umrl 1315), Mahomed el Amul (umrl 1349) in Abdokadvi Ben Isa.

Podlaga arabski škali je navadna diatonična škala le s tem razločkom, da je pri njej drugi poluglas namesto med 7 in 8 stopnjo med 6 in 7. Poleg tega ima pa še to posebnost, da je razdeljena na 17 glasov (tretjinke glasa), katere so Arabci zaznamovali s številkami in sicer, če vzamemo $c = 1$, je 2 des, 3 eses, 4 d, 5 es, 6 fes, 7 e, 8 f, 9 ges, 10 asas, 11 g, 12 as, 13 heses, 14 a, 15 b, 16 ces, 17 deses, 18 c. Ako ne pazimo toliko na različne difference, zaznamujemo lahko te glasove sledeče: $c, cis, d, \bar{d}, dis, e, e, f, fis, g, g, gis, a, a, b, h, c, c$. Ti vmesni glasovi so samostojni in določeni, ne le slučajna povišanja in znižanja osnovnih glasov. Poluglasove smatrajo tudi le za tretjino celega glasa. Tej oktavi sledi druga jednaka s 17 glasovi in 5 tretjink glasov tako, da imajo v celem 40 glasov. Način, kako so določevali

te glasove, se imenuje messel (t. j. mera). Računali so pa pri tem tako, da so smatrali pri intervalu nižji glas mnogokratnikom višjega glasu nalik dolgosti strun n. pr. pri oktavi je messel jednak 2, ker potrebuje nižji glas dvakrat tako dolgo struno kot višji.

„Glas je,“ definuje Dšany-Muhamed-Essaad, „zvok, ki traja nek gotov čas.“ Glasove so vrščevali v posebne tonove načine (Tonarten), imenovane „makamat“. Tacih makamatov je 12. Seveda so bila možna le v teoriji. Dvanajsteri makamati so: ušak = *c, d, e, f, g, a, b, c*, neva = *c, d̄, es, f, g, as, b, c*; buselik = *c, des, es, f, ges, as, b, c*; rast = *c, d̄, e, f, g, a, b, c*, irak = *c, d, e, f, g, gis, a, h, c*; isfahan = *c, d, e, f, g, as, b, c*; zirefkend = *c, d, es, f, fis, gis, a, h, c*; büsüng = *c, d̄, e, f, fis, g, a, h, c*; sengule = *c, d, e, f, fis, a, b, c*; rehavi = *c, des, e, f, ges, as, b, c*; husseini (= buselik) = *c, des, es, f, ges, as, b, c*; hidšas = *c, des, es, ges, as, b, c*. Ti so stalni tonovi načini. Nekateri teoretiki so pa še bolj zmedli ves zistem s tem, da so skovali namesto 12 prvotnih 84 tonovih načinov, pri katerih pa zaman iščemo kakega pravila. Začetkom so šteli med konsonance le oktave, kvarte in kvinte, še le v 14 stoletju so dodali tem še malo in veliko terco.

Da označijo ritem kake posmi, poslužujejo se raznih terminov. Poglavitni so: težka in lahka vrv, klin in žebliček. Ta imena so mogla nastati le pri takem nomadskem narodu, kateremu so bile te stvari res velike vrednosti. Težka vrv pomenja navadno dolžino —, lahka vrv dve krajšini — —, klin krajšino in dolžino — —, žebliček dve krajšini in jedno dolžino — — —. Pri tem ste pa dve krajšini po vrednosti jednaki jedni dolžini. Osnovna mera za dolžine in krajšine je čas (taasif); ta ni vedno enak, ampak njegova vrednost se spreminja.

Kakor je nekdanji stari modrijan Plato nekatere tonove načine popolnoma zavrgel, ter jih smatral škodljive državljanom in ob jednom tudi določil, kakšni tonovi načini naj se uporabljajo za mirne državljane in kakšni za vojščake, — tako so tudi Arabci in Perzi učili, kakih tonovih načinov naj se poslužujejo skladatelji pri tej ali oni vrsti pesništva. Ušak, neva in buselik porajajo v srcih pogum, rast, irak in isfahan imajo bolj blažilen učinek, zirefkend, büsürg, sengub in rehavi pa užalostijo človeka.

Imenitnejša kot teorija so pa arabska glasbila. Mnogo današnjih glasbil kot boto, mandolino, gitaro, oboo in druga so imeli že Arabci in Perzi. Pri Arabcih je bilo najimenitnejše glasbilo lavta. Dobili so jo od Perzov, ti pa od Egipčanov za časa svojega gospodstva nad njimi. Lavta, arabski, la oud, je imela hruški podobno resonančno dno. Prvotno je imela, tako nam pripoveduje nek pisatelj iz 10. stol., štiri strune, bem mosseles, mossena in zir imenovane, in na vratu (Griffbrett) so bili glasovi zaznamovani s poprečnimi žicami (Bunde). Temu glasbilu in njega strunam so pripisovali čudotvorno moč in sicer poje bem nizko in težko ter je enak zemlji, mosseles žalostno in mrzlo in se sme primerjati vodi; mossena lahko ter odgovarja zraku in zir živo ter je podoben ognju. To ni jedini slučaj, da se primerjajo glasovi s stirmi elementi, kajti nekaj podobnega dobimo že pri Egipčanih in Grkih. In kakor ozdravljajo ti četverni elementi bolezni, katere izvirajo iz raznih temperamentov, tako imajo tudi te štiri strune enak učinek in sicer daje

bem sangvinikom vstrajnosti, mosseles brzda kolerike, mossena ozdravlja melanholike in zir flegmatike. Tako stari Arabci. Seveda je to le bajka, a zrno je vendar pravo, namreč kako mogočen učinek ima glasba na človeka. Dandanašnja arabska lavta ima 14 strun in sicer ste dve in dve jednako uglašeni. Igrajo na njo s palčico ali orlovim peresom. Neka posebna vrsta lavte je tanbur. To glasbilo se loči od prave lavte v tem, da ima manjše resonančno dno, daljši in tanjši vrat in le tri strune, katere so uglašene na jeden in tisti glas. (Konec pril.)

Objava.

Izrekla se mi je želja, naj pre naredim v svojih „Litanijah v čast presvetemu Srcu Jezusovemu“ klice treh stavkov „Srce Jezusovo“ za bas kot samospjev, kedar poje pri altari en sam gospod duhoven, ki ni tenorist. To gre prav lahko na ta način, da se poje v 1. stavku „Srce Jezusovo“ v prvih dveh taktih 1. tenor, nadalje pa 2. tenor; v 2. stavku sploh 1. tenor, samo predzadnja nota „e“ se zameni s „cis“ drugega tenorja; v 3. stavku pa 2. tenor, — komur je v predzadnjem taktu „e“ previsok, naj poje „c“. Organist naj igra le po izvorniku! Sicer se morejo cele litanije igrati lahko v „Ges“ ali se sploh transponujejo v „F“.

Anton Foerster.

Dopisi.

Iz Ljubljane. Prejeli smo poziv od brezimenega „vestnega ceciljanca“ (kakor se sam imenuje), naj bi prinesel C. Gl. ves obred za praznik presv. Rešnjega Telesa, za mašo ter procesijo in sicer po rimskem ritualu. Prošnje mu ne moremo odreči, vendar pa mu tudi ne v toliki meri ustreči, kakor sam želi. To pa radi tega, ker je stvar veliki večini bravcev znana in ker treba gledé procesije ravnati se po ritualu tiste škofije, kjer se slovesnost obhaja, torej v ljubljanski po ljubljanskem, v lavantinski po lavantinskem, v goriški po goriškem i. t. d.

Po Avstriji in Nemčiji (rimski ritual nič ne pové) je navada, Najsvetejše med obhodom na štiri okinčane altarje, (postaje ali stacije) postaviti, začetke štirih evangelijev s kratkimi prošnjami ter odgovori odpeti in preden se dalje gré, blagoslov s presv. Rešnjim Telesom dati. Rimski processionale pa o obhodu brez postaj tako govori: *a.* Pevci naj se o pravem času zberó pred velikim altarljem. Ako so lajki, grédó pri procesiji pred križem; ako so pevcí kleriki, gredo za križem. — *b.* Po končani slovesni maši odloži mašnik kazulo in manipel, ogrne beli pluvial, položi kadila na žrvavico, pokadi presv. Rešnje Telo, gré k altarlju, vzame monštranco, se obrne proti ljudstvu in procesija se takoj začne, ne da bi mašnik kaj zapel, ali blagoslov dal. Pri odhodu od altarlja poje pevski zbor (brez intonacije) himnus *Pange lingua* in sicer prve štiri kitice. Petje se začne takoj, ko se je mašnik z Najsvetejšim proti ljudstvu obrnil. — *c.* Med obhodom se prepevajo evharistične pesni, dokler se procesija v cerkev ne povrne. Processionale Rom. navaja le-te pesni po sledeči vrsti: 1. *Sacris solemniis*, 2. *Verbum*, 3. *Salutis*, 4. *Aeterne*, 5. *Te Deum*, 6. *Canticum Zachariae* (*Benedictus*), 7. *Canticum B. M. V.* (*Magnifikat*). (Vse pesni se lahko pojo koralno, ali večglasno; večglasnih skladb je veliko na izbero.) — *d.* Prišedši v cerkev postavi mašnik Najsvetejše na altar in zbor zapoje zadnji kitici *Tantum ergo* in *Genitori* z *Amen*-om začetkom obhoda pričetega *Pange lingua*. Temu sledi *Panem . . . Alleluja*, ki ga zapojeta dva duhovnika ali mašnik sam, in zbor odgovori: *Omne delectamentum . . . Alleluja*. Mašnik poje v slovesnem tonu brez „*Dominus vobiscum*“ oracijo, zbor pa odgovori z *Amen* na enem tonu. Med popolno tihoto se potem da blagoslov z Najsvetejšim.

Na vprašanje, ki je bilo dalje zastavljeno, „Ali se smé na ta praznik med slovesno mašo dati blagoslov z Najsvetejšim, kakor se godi n. pr. na Dunaji?“ — je odločni odgovor: Ne! Kongregacija za sv. obrede (S. R. C.) je namreč dné 9. maja 1887. jasno odločila: „V praznik presv. Rešnjega Telesa in skoz vso njegovo osmino se med sekvenco *Lauda Sion* ne sme dati blagoslov z Najsvetejšim.“ — Pa tudi rubrike misala, katere vsako stvar natanko urejajo, ne govoré z nobeno črkico o kakem blagoslovu z Najsvetejšim med mašo. Tuj obred vstavlja v sv. mašo je torej proti rubrikam; torej je ta navada blagoslovljenja med mašo prepovedana, je *abusus* ali *razvada*, ako bi tudi ne imeli jasne določbe od merodajne oblasti. Dalje je tudi misel, da se sploh blagoslov vjema s kiticami sekvence *Lauda Sion*, popolnem napačna. V ti navadi, o kateri govorimo, se nahaja velik zagrešek na dve strani proti rimski liturgiji. Največji je ta, da se ima sv. maša z drugim opravilom, kakeršno je zakramentalni blagoslov, pretrgati. To je rimskemu obredu tako tuje, da vsak le količkaj izvedeni obredoslovec z vso gotovostjo lahko sodi: „Kaj tacega S. R. C. nikdar ne bode dovolila.“ — Pa blagoslovljenje z Najsvetejšim ni v nikakoršni zvezi z *Lauda Sion* tudi v tem slučaju ne, ako bi se imel blagoslov vršiti izven sv. maše. Kjerkoli liturgični zakoniki o zakramentalnem blagoslovu govoré, povsodi navajajo le kitici *Tantum ergo in Genitori*, verzikel (V.) rezponzorij (R.) in oracijo de *Sanctissimo*, in nikjer nič drugega. Vr.

Iz Ljubljane. — „Zakaj bi tudi Ti enkrat ne prijel za pero in poslal dopisek C. Gl-u, kateri Ti je toliko pri sreči, da od časa, ko je jel izhajati, niti ene številke nisi pustil neprečitane? Saj ga g. vrednik menda ne bode zavrzel.“*) Tako sem govoril danes sam saboj, ko mi je nekaj prostega časa preostajalo. Da sem se pa tako nenavadno raznel, je vzrok ta, da sem bil na praznik vnebohoda Gospodovega v stolnici pri slovesni sv. maši in se je pela slavnega rimskega skladatelja *Pompeja Canniciari* († 1744.) vokalna maša v A-moll. Reči moram, da me je tje gnala bolj radovednost, ker sem bil že prej zadostil 2. cerkveni zapovedi. Ko pridem v cerkev ravno začetkom introita in vidim, da je bila polna, bil sem vesel, češ, poboljšala se je ljubljanska gospôda, o kateri sem vedel, da se boji slovesne maše, in tudi, ako jo opravlja mil. knezoškof sam. Toda mojega veselja bilo je kmalu konec, t. j. s koncem tihe maše pri stranskem altarju, po kateri se je cerkev na pol izpraznila, tako da pozneje še klopi niso bile popolnem zasedene. Žalosten prizor! — da ne rečem hušje besede. Po mojem mnenju je slovesna maša, in škofova že celô, preimenitnega pomena, kateri bi se morala privatna izogniti, in v Ljubljani toliko lože, ker se niti v stolnici niti po drugih cerkvah ne manjka drugih maš od 4. ure zjutraj do 1/2 12. dopoldne. Pa čemu naj bi se jaz mešal v bogoslužbeni red, ker so drugi faktorji za to postavljeni. Dati sem hotel le duška svoji nevolji in svojemu prepričanju, in to tem rajši, ker ni bilo vedno tako in je zgodovina te razvade znana.

Vrnem se torej h *Canniciari*-jevi maši. Že imé skladateljevo je nam porok, da vsi deli, *Kyrie*, *Gloria*, *Credo*, *Sanctus*, *Benedictus* in *Agnus* izražajo to, kar ima tekst v sebi. Vsa skladba je nežna, prozorna, deviško-čista; zdaj mila, zdaj mogočna, kakor že treba. Dasi mi je vse zelô ugajalo, vendar najbolj 3. *Kyrie*, Et *incarnatus*, konec *Credo* in zadnji *Agnus Dei*: — A tudi pevski zbor zasluži vso pohvalo; glasovi so bili enakomerno močni bodi si pri *p* ali *f*; deklamacija teksta tako jasna, da se je razumela vsaka beseda, vsak zlog, tudi kadar so se glasovi križali.

Ako smem izreči še kako željo, bila bi ta: da bi se ljubljanski pevci in pevke, katerih štejejo na stotine, malo bolj ogreli za sveto glasbo. Koliko posvetnih glasnih zavodov je v našem mestu, kako radi prihajajo člani vanje, bodisi h koncertom ali vajam, in vrhu tega še plačujejo znatne doneske, da se morejo pokazati, ali da poslušajo! — Za cerkev pa, za čast Najvišjega, nimajo ne časa, ne glasu, ne novcev — sploh ne veselja. Kakšno bi bilo lahko pri nas cerkveno petje, ako bi se zanj brigal vsaj 1/4 del posvetnega osebja in ako bi se le deseti del podpor, ki je dobivajo gledišče in pevska društva, obračala v povspreh cerkvene glasbe.

—e—

*) Gotovo ne, marveč lepa hvala zanj in prošnja, da se še večkrat oglasite. Vr.

Razne reči.

— Stolni kapitul solnograški je izvolil dne 10. maja t. l. knezo-nadškofom mil. pomožnega škofa drja. Ivana Ev. Katschthaler, kateri je znan učenjak, izvrsten govornik, skrben oče mladih rokodelcev in navdušen prijatelj prave cerkvene glasbe, za katero je veliko storil kot skladatelj, semeniški vodja, vrednik lista „Kirchenmusikalische Vierteljahrs-Schrift“ in predsednik solnograškega „Cecilijinega društva“. Bog mu ohrani krepko zdravje še mnogo let, da bode mogel izvršiti vse svoje preblage namene!

— † Umrli je dne 26. maja v Litomerich na Češkem cecilijancem dobro znani skladatelj J. B. Molitor, stolni kapelnik in profesor glasbe. Bil je izmed najmarljivših mož za zboljšanje cerkvene glasbe v sedanjem času. Rojen l. 1834 v mestu Weil na Virtemberškem, postal je učitelj ter učil 6 let. Od mladih nog v koralu izurjen posvetil se je od l. 1862 popolnem cerkveni glasbi, bil organist pri benediktincih v Beuronu, l. 1866. zborovodja v Sigmaringenu, kjer je za reformo cerkvene glasbe z izvrstnim uspehom deloval. L. 1882. je bil poklican v Konstanc za organista in zborovodje (nekdanje) stolnice. Z navadno mu krepkostjo poprijel se tudi tu cerkv.-glasbene reforme in to ne zaman. L. 1897. prišel v Litomerice kot vodja stolniškega zbora in učitelj korala; tu je delal brez odmora do smrti. Lansko poletje je na Dunaji vodil podučevalni tečaj za učitelje-organiste, kateri je mnogo koristil. Molitor je skladal za cerkev in večinoma za zборе na deželi — vse v cerkvenem duhu. V miru počivaj blagi mož!

— Dr. Fr. X. Haberl-a „Kirchenmusikalisches Jahrbuch“ za l. 1900 je prišel pri Fr. Pustet-u v Reznu na svitlo. Da ima tudi ta zvezek, kot prejšnih 24, skrbno izbrano in temeljito obdelano tvarino, razume se samo ob sebi. Obsega pa: Predgovor vrednikov. Sedem motetov zložil Luka Marenzio (4-glasno) 32 strani. 1. Razprave: 1. Glasba in glasbene razmere na Ogrskem na dvoru Matije Korvina. 2. Gradivo za zgodovino cerkvenega petja v škofiji Limburški. 3. Zgodovina stolniškega zbora v Gradcu od nadvojvode Karola II. do sedanjega časa. 4. Nekoliko o angleški orglariji. 5. Doneski k zgodovini spremljevanja korala. 6. Nemški Te Deum (Grosser Gott ...) Pesnik, najstarejši teksti in melodije. 7. Luka Marenzio. Življenje- in knjigopisen načrt. 8. 25 letna kronika cerkveno-glasbene šole v Reznu. — II. 12 kritik in referatov o imenitnih cerkveno-glasbenih spisih. — Cena le 2 m. 60 pf.

— „Slava Bogu“, cerkvene pesmi I. zvezek, 20 mašnih za mešan zbor, zložila in izdala P. Angelik Hribar in P. Hugolin Sattner, ord. Fr. M., (cena partituri 80 kr., vsak glas 15 kr., po pošti 10 kr. več), je ravnokar prišel na svitlo v II. natisu. Dobiva se v frančiškanskem samostanu v Ljubljani pri skladateljih.

Oglasnik.

3 Ecce sacerdos magnus ad recipiendum episcopum. Auctore Jos. Lavtižar, opus 4. Zložil skladatelj, natisnil Rud. Milic v Ljubljani. Povsodi strogo cerkven duh, melodični postop izviren, nenavaden, harmonizacija primerna, spretna; v 2. št. naj se pri „Benedictionem“ igra v basu 2 četrtinki „as—c“ namesto polovne note „as“ zaradi kvinte v sopranu. Prva št. je zložena za 1 glas, druga za dvoglasje (sop. in alt 1. glas, ten. in bas 2. glas), pri obeh gre obseg do gornjega „es“. Tretja št. je zložena za mešan zbor, sopran seza samo do „f“. Te lahke in tudi kratke skladbe priporočamo pevskim cerkvenim zborom; na obalki partiture so natisnjena „Responsoria“ pri sprejemu škofovem. Cena? —

Listnica vredništva:

Na vse strani: Prosimo poročil! — G. J. C.: Vašega obširnega dopisa sicer nismo ad acta položili, vendar ga v ti obliki ne moremo priobčiti. Škodovalo bi stvari in morda tudi Vam, koristilo pa nikomur. — G. —e—: Da smo dopis malo pristrigili, nam ne bodete v zlo šteli, ker veste, da živimo v dobi nervoznosti.

Današnjemu listu je pridana 5. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.